

SPIS TREŚCI

ARTYKUŁY I ROZPRAWY

<i>Władysław T. Miodunka</i> : Rozpowszechnianie, zachowywanie i nauczanie języka polskiego w świecie w latach 1918–2018. Część I: Polszczyzna i Polacy w świecie w latach 1918–1939	7
<i>Marian Bugajski</i> : Tomasz Szumskiego poglądy normatywne w dziele <i>Dokładna nauka języka i stylu polskiego</i>	26
<i>Milena Wojtyńska-Nowotka</i> : Życie wyrazów na przykładzie zasobu leksykalnego <i>Rozpraw literackich</i> Maurycego Mochnackiego. I. Zagadnienia wstępne	39
<i>Konrad Kazimierz Szamryk</i> : Pisma Krzysztofa Kluka jako źródło leksykalne do <i>Słownika języka polskiego</i> S.B. Lindego	56
<i>Dorota Suska</i> : Kategoria prasowości i jej wykładniki w osiemnastowiecznych gazetkach rękopiśmiennych Jędrzeja Kitowicza	69
<i>Rafał Zarębski</i> : Nazwy czarnoskórych mieszkańców Afryki w dawnych przekładach <i>Nowego Testamentu</i>	79
<i>Radosław Pawelec</i> : Czy Jan Kochanowski miał kogoś lub coś w nienawiści? Użycia słów z gniazda <nienawiść> w tekstach autora <i>Trenów</i> na tle ich znaczeń w XV i XVI wieku	92

SPRAWOZDANIA, UWAGI, POLEMIKI

<i>Józef Porayski-Pomsta</i> : Sprawozdanie z prac Zarządu Głównego Towarzystwa Kultury Języka za lata 2017–2019	104
<i>Stanisław Dubisz</i> : Sprawozdanie z prac Kolegium Redakcyjnego „Poradnika Językowego” (PorJ) w kadencji 2017–2019	115
<i>Józef Porayski-Pomsta</i> : Komunikat Zarządu Głównego Towarzystwa Kultury Języka	119

BIOGRAMY I WSPOMNIENIA

<i>Hanna Jadacka</i> : Prof. dr hab. Mirosław Skarżyński (26 VIII 1952–23 VIII 2019)	121
--	-----

CONTENTS

PAPERS AND DISSERTATIONS

<i>Władysław T. Miodunka</i> : Popularising, preserving and teaching Polish across the world in the period 1918–2018. Part I: Polish language and Poles around the world in the period 1918–1939	7
<i>Marian Bugajski</i> : Tomasz Szumski's prescriptive views in the work <i>Dokładna nauka języka i stylu polskiego</i> (<i>Learning the Polish language and style thoroughly</i>)	26
<i>Milena Wojtyńska-Nowotka</i> : Life of words on the example of the lexical resource of <i>Rozprawy literackie</i> (<i>Literary treatises</i>) by Maurycy Mochnacki. I. Preliminary issues	39
<i>Konrad Kazimierz Szamryk</i> : Writings by Krzysztof Kluk as a lexical source for <i>Słownik języka polskiego</i> (<i>Dictionary of Polish</i>) by S.B. Linde	56
<i>Dorota Suska</i> : The category of press nature and its exponents in the 18 th -century manuscripts of news-sheets by Jędrzej Kitowicz	69
<i>Rafał Zarebski</i> : Names of black inhabitants of Africa in old translations of the New Testament	79
<i>Radosław Pawelec</i> : Did Jan Kochanowski hate someone or something? Usages of words from the nest <nienawiść> (hatred) in the texts by the author of <i>Treny</i> (<i>Laments</i>) against their meanings in the 15 th and 16 th century	92

REPORTS, COMMENTS, POLEMICS

<i>Józef Porayski-Pomsta</i> : A report on the works of the Management Board of Towarzystwo Kultury Języka (Society for Language Culture) for 2017–2019	104
<i>Stanisław Dubisz</i> : A report on the works of the Editorial Committee of <i>Poradnik Językowy</i> (<i>The Linguistic Guide</i>) (PorJ) in the term of office 2017–2019	115
<i>Józef Porayski-Pomsta</i> : Communication of the Management Board of Towarzystwo Kultury Języka (Society for Language Culture)	119

BIOGRAMS AND MEMOIRES

<i>Hanna Jadacka</i> : Prof. dr hab. Mirosław Skarżyński (26 August 1952 – 23 August 2019)	121
--	-----

W ZESZYCIE

– Rozpowszechnianie języka polskiego w świecie przez zbiorowości emigrantów, jego zachowywanie i przekazywanie następnym pokoleniom w okresie 1918–1939 było związane z doktryną traktowania tych zbiorowości przez państwo polskie jako Polaków, którzy mogą realizować cele polskiej polityki zagranicznej.

– *Dokładna nauka języka i stylu polskiego* [1809] Tomasza Szumskiego jest osadzona w europejskiej tradycji gramatycznej i retorycznej, ma charakter normatywny z uwzględnieniem zachowań komunikacyjnych; w ocenie faktów językowych autor stosuje intuicyjne kryteria: historyczne, narodowe, autorskie i estetyczne.

– Jednym z przejawów tzw. życia wyrazów są jednostki leksykalne, które stają się przestarzałe lub całkowicie wyszły z obiegu językowego; korpus tekstów składających się na *Rozprawy literackie* [1825–1830] Maurycego Mochnackiego umożliwia analizę tych procesów w ciągu ponad dwóch stuleci (XIX–XXI w.).

– XVIII-wieczny oświeceniowy przyrodnik Krzysztof Kluk jest cytowany w *Słowniku języka polskiego* S.B. Lindego częściej niż J. Kochanowski, P. Kochanowski, J. Przybylski, a tylko nieznacznie rzadziej niż M. Rej czy W. Potocki, co świadczy o szerokiej (nie tylko przyrodniczej) tematyce jego pism i ich poczytności.

– XVIII-wieczne listy-gazetki rękopiśmienne Jędrzeja Kitowicza – charakterystyczne dla nieoficjalnego obiegu informacji – obrazują ważny etap kształtowania się form i gatunków prasowych oraz specjalizację polszczyzny w płaszczyźnie użytkowych praktyk komunikacyjnych.

– Analiza przekładów *Nowego Testamentu* z XVI i XVII w. wskazuje na to, że w tym czasie określenia czarnoskórych mieszkańców Afryki nie były jeszcze obarczone żadnym ładunkiem stylistyczno-emocjonalnym i dobór tłumaczeniowych ekwiwalentów nazw miał jedynie charakter stylistyczno-pragmatyczny.

– Analiza słów z gniazda <nienawiść> w tekstach J. Kochanowskiego wskazuje na to, że poeta ograniczył ich użycie do tłumaczeń starotestamentowych psalmów ze względu na kształtujące się dopiero wówczas ich wyraźne znaczenie negatywne (znaczenie wcześniejsze dotyczyło bowiem li tylko 'niechętnego widzenia').

***

Rozpowszechnianie języka polskiego w świecie – dydaktyka języka – polityka językowa – kultura języka polskiego w oświeceniu – leksykologia – życie wyrazów w XIX–XXI w. – źródła cytatów w słowniku S.B. Lindego – listy-gazetki w XVIII w. – formy i gatunki prasowe – nazwy czarnoskórych mieszkańców Afryki w XVI/XVII w. – translatoryka – gniazdo <nienawiść> w XVI w. – Tomasz Szumski – Maurycy Mochnacki – Krzysztof Kluk – Jędrzej Kitowicz – Jan Kochanowski.

Red.